

‘Ο ΝΟΥΜΑΣ, ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ
Φρ. χρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ἐθν. Τραπεζῆς Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιδόδρομου, (Ὁψθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλὴ). Στὸ Βόλο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνδὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Μελέτη καὶ σκέψη—Τὰ παιδιὰ — Νὰ ἐπικηρυχτοῦν κ' οἱ βιβλιοκάπηλοι.

ΜΕΛΕΤΗ καὶ σκέψη. Νά, τί λείπει ἀπὸ τοὺς Ρωμιοὺς. Καὶ συμβουλευόντας ὁ Διάδοχος τοὺς ἀξιωματικοὺς στὰ μεγάλα γυμνάσια νὰ μελετοῦν καὶ νὰ οὐκ ἐξοφτοῦνται, ὅλους τοὺς Ρωμιοὺς συμβούλευε. Κάθε ζήτημα, καὶ τὸ σοβαρότερο, στὸ κάθε φαινόμενον τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς, δίχως μελέτη καὶ δίχως σκέψη τὸ καταπιανόμενατε ὅπως τύχει καὶ ὅπως τὸ συλλογιστοῦμε κείνη τῇ στιγμή. Διὰ. Μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς πὺς δουλεύουμε μ' ἔμπνευσιν, πὺς αὐτοσχεδιάζουμε. Κ' εἶναι, πάνανθρά τα, μερικά πράγματα ποὺ χρειάζονται μελέτη καὶ σκέψη, μελέτη καὶ σκέψη χρονῶνε, γιὰ νὰ πινύχοντε καὶ ποὺ μὲ τὸ αὐτοσχεδιασμο χαντακώνονται.

Τὰ λόγια τοῦ Διαδόχου νὰν τῇ μελετήσουνε βαθιὰ οἱ ἀξιωματικοὶ μας, νὰν τὰ μελετήσουνε βαθιὰ καὶ ὅλ' οἱ Ρωμιοὶ καὶ μὲ δαῖτα νὰ κανονίσουμε τὴ μελλούμενη δουλιὰ μας. Μελέτη καὶ σκέψη μᾶς χρειάζονται γιὰ νὰ ποχτήσουμε στρατό, τὰ ἴδια μᾶς χρειάζονται γιὰ νὰ ποχτήσουμε καὶ Κράτος. Χρειάζεται νὰ κουράσουμε λίγη τὴ σκέψη μας γιὰ νὰ σωθοῦμε.

★

ΟΠΙΟΙΟΣ ἔβλεπε τὴν Κερικὴ τὴν πρώτη τὰ μικρὰ πριγκηπόπουλα νὰ πηγαίνουν καθόλου μπροστὰ ἀπὸ τὸ στρατὸ ποὺ γύριζε στὴν πόλη, ὕστερα ἀπὸ τὴν τελετὴ ποδῶνι στὸ Γουδί, ὅπου τᾶβλεπε ξεχνούσε πὺς εἶναι βσιλῆπουλα καὶ τὰ χαμῶνε μόνο ὡς παιδιὰ ποὺ ἔτσι, πάντε μπου-

λαμπρά. Δὲν τὸ καταλαβανε, δὲ σταθήκανε τὴν ὥρᾳ ποὺ ἔπρεπε νὰ σταθοῦνε. Γυρέβανε τὴν γιατρεῖα, καὶ ζύγωνε ὁ κίντυνος συνάμα καταχραστήκανε τὸ φῶς καὶ φέριανε τώρα τὸ σκοτάδι. Τοὺς θάμπωσε ὁ ἥλιος καὶ δὲ θυμηθήκανε τὴ νύχτα. Δὲν προσέβανε στὸν κανόνα τῆς ζωῆς, τοῦ κόσμου τὸν κανόνα, δὲν προσέβανε στὴ γυροστρεψιὰ τῆς γῆς ποὺ σοῦ μαθαίνει νὰ σμῆλγες ἀρμονικὰ τὴ μέρα μὲ τὴ νύχτα, τὴν ἀπραξία μὲ τὴν πράξη. Ὀνειρεφτήκανε τὴ μέρα γιὰ παντοτινὴ δὲν τὴ μετριάσανε μὲ τῆς νύχτας τὴν καλοσύνη καὶ τὴν κόντεβε ἡ νύχτα νὰ γίνη παντοτινὴ σὰν τὸν ἐρὸ τους μίᾶς ἀπρόφταστης μέρας.

Ἀπὸ τὴν παρσκεβή, δώδεκα τοῦ Γενάρη ὅπου πηδοῦσε ὁ κ. Χουτάρης ἀπὸ τὴ χαρὰ του, μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς πὺς ἀρχίσανε τὰ πράγματα νὰ χεροτερίζουνε μὲ τὰ σωστά. Δὲ φανερώθηκε ἀμέσως τὸ κακὸ ἢ τὰ χίλια τὰ κακὰ ποὺ βίχτηκανε ἀπάνω της, γιὰτὶ ἓνα ἓνα λὲς καὶ πιάσανε νὰ τῆς πολιορκήσουνε τὴν ξαστενισμένη, τὴν κλονισμένη τὴν ὑπαρξή της. Ὁ κ. Σεβιλὰς τὸ καμάρωσε μάλιστα, τὸ εἶπε ἀξιόλογο σημάδι ποὺ τὶς δεκατρεῖς, κατόπι λοιπὸν ἀπὸ τὸ ραδιογράφημα καὶ μ' ὅλη τὴν ἀντιαβγικὴ ραδιονέργεια, ὥστόσο ἀδιαθέτησε ἡ Κατινούλα, τρεῖς

στὰ πρέπει νὰ βαδίζουν καὶ νὰ βλέπουν, ἀφοῦ σ' αὐτὰ στηρίζονται ὅλες οἱ ἐλπίδες μας γιὰ τὸ μέλλο. Σῶνε μοναχὰ ὁ δασκαλισμὸς νὰ μὴν τις ψαλλιδίσει καὶ αὐτὰς τις ἐλπίδες μας.

★

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΑΖΑΡΟ δίνει καὶ παίρνει πάλι. Ἀδιάντροπο καὶ λωποδυτικώτατο παζάρι ποὺ τὸ προστατεύει ἡ Πολιτεία χωρὶς νὰ παίρνει κανεὶς μερικτὸ ἀπὸ τὶς κλεψίες.

Τοῦ κάκου οἱ γονεῖς σκίζουν τὰ ρούχα τους κ' οἱ φημερίδες χαλνοῦνε τὸν κόσμο μὲ τὶς φωνές. Κανεὶς δὲν τοὺς ἀκούει. Οἱ βιβλιοκάπηλοι κάνουμε ἥτυχα ἥσυχα τὴ δουλιὰ τους καὶ ληστεύουν ἀδιάντροπα τὸν ἄμοιρο τὸν κοσμάκη. Καὶ νὰ δαῖτε καὶ τοῦτο τάνάποδο· ληστὲς ἐπικηρύχουνται κάθε μέρα δὲν εἶδαμε ὅμως ποτὲ νὰ ἐπικηρυχτοῦν καὶ κενένας βιβλιοκάπηλος

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

“ὦ! ἄκου με, ποὺ μιά χαμένη
γυρεύω θύμηση νὰ σοῦ ξεπνήσω.
“Ακου με, μία περασμένη
καὶ γλυκειὰ θύμηση θὰ σὲ κοιμήσω.

“Ακου με, καὶ τὰ περασμένα
μπροστὰ σου πάλε θὰ φανερωθοῦνε.
“Ακου με, καὶ τὰ ξεχασμένα
ἀλάκαιρα θὰ νὰ σοῦ θυμηθοῦνε.

“Ακου με, ἄκου με λιγάκι....
Εἶμαι ὁ ἦχος ἀπὸ τὸ τραγοῦδι
τὸ μυστικὸ. “Ἐνα φιλάκι
σοῦ δίνω καὶ σ' ἀφίνω ἓνα λουλουδί.

Τοῦ μέσα κόσμου σου, νά, τώρα
τὸ ἄγνωστο τὸ σήμαντρο σημαίνει.
“Αχ! ἄκουσέ με λίγην ὥρα,
γιατὶ εἴταν φύγω τίποτις δὲ μένει....

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ

Ἀπ' ὅλους τοὺς καλλιτέχνες, ἐκεῖνοι ποὺ συνεδένονται περισσότερο μὲ τὸ κοινὸ, ἐκεῖνοι ποὺ βρίσκονται περισσότερο στὴν πράξη παρὰ στὴ θεωρίαν, εἶναι, βέβαια, χωρὶς ἀντιλογία οἱ ἠθοποιοί. (Ἡ λέξη ἔχει καθιερωθεῖ πιά). Αὐτὸ δὲν ἔχει ἀπλὴ μονάχα σημασία. Μέσα στὴν πολυμορφία τῆς σημερινῆς ζωῆς,

ὁ πλουτολογικὸς ἀγὼνας τῆς κοινωνίας, εἶναι ὁ πρῶτος καὶ ὁ μεγάλος, καὶ ὅλες οἱ καλλιτεχνικὲς ἰδεολογίες σκοντάφτουν πάντα ἀπέναντί του. Ὅμως μέσα στὴν τόση πρᾶχτικότητά, ἔρχονται στιγμὲς ποὺ οἱ ἄνθρωποι διψοῦν μιὰ πνευματικὴ λειτουργία, ἀπάνουν ἀπὸ τὰ συνειθισμένα. Καὶ ἡ τέτοια διψὴ εἶναι ποὺ φέρνει τὴν προσοχὴ τοῦ πολλοῦ κοινοῦ στὴν καλλιτεχνία. Τὸ πιὸ εὐκόλο, τὸ πιὸ πρόχειρο ξεδίψασμα βρίσκεται στὸ θέατρο. Μὰ ἴσως καὶ τὸ πιὸ σπουδαῖο.

Κ' ἔτσι ἡ ὑποστήριξη τοῦ θεάτρου, σὲ κάθε κοινωνία, εἶναι πιὸ σημαντικὴ ἀπὸ τὴν ὑποστήριξη κάθε ἄλλου κλάδου καλλιτεχνικοῦ. Τὸ παρατηροῦμε σήμερα κ' ἐμεῖς ἰδῶ, βασιτώντας πάντα τὶς ἀναλογίες. Οὔτε ὁ ποιητὴς, οὔτε ὁ ζωγράφος, καὶ ἀκόμα καλὰ καλὰ οὔτε ὁ μουσικός, ὑποστηρίζεται τόσο ἀπὸ τὸ κοινὸ—ἀδιάφορο ἐν τούτῳ εἶναι μικρὸ ἢ μεγάλο,—τὸ θέμα ἀλλοιωτικὸ,—ὅσο ὁ ἠθοποιός. Ἐκεῖ ποὺ ὁ στοχαστικὸς, ὁ βαθύς, ὁ ἀψηλόνότητος ποιητὴς, περνάει σκεδὸν ἀπαρατήρητος, ὁ καλὸς ἠθοποιὸς θυμάζεται καὶ λογαριάζεται. Ἀς ποῦμε πὺς ἡ αἰτία εἶναι τὸ πὺς ὁ ἠθοποιὸς μᾶς παρασταίνει τὴν ἰδέαν, σωματοποιημένη καὶ ζωηρανμένη, πὺς χτυπητὴ στὴν ἐντίληψη, ἀπὸ τὸν ποιητὴ, ποὺ τὸ ἀκολουθεῖται τοῦ σὲ ὕψη καὶ σὲ βαθύ, χωρὶς τὸν ἠθοποιὸ διερμηνέα—ἐν τύχῃ ὁ ποιητὴς νὰ εἶναι δραματικός—ἀπαιτεῖ ἐργασίαν τοῦ μυαλοῦ δυνατοτέρη καὶ συνθετοτέρη.

Γιὰ τοῦτο ἴσα ἴσα ἔχουμε τὴν ἀπαίτηση οἱ ἠθοποιοὶ νὰ στέκονται πάντα σ' ἓνα βαθμὸ ἀξίας, καὶ νὰ πασκίζουν ὅλοένα νὰ ρουφήξουν τὴν αὐρὰ μίᾶς ἀληθινῆς τέχνης, καὶ μάλιστα ἀφοῦ ἡ μηχανὴ Τέχνης σ' αὐτοὺς μοναχὰ δὲ γίνεται μητριά.

Στὸ θεατρικὸν τῆς «Νέας Σκηνῆς» καὶ φέτο καθὼς καὶ πάντα, στήθηκε ἡ χάρις νὰ παρουσιάσῃ στὸ κοινὸ τὴν κ. Κυβίλη Ἀδριανοῦ. Εἶναι ἡ τεχνήτρα ποὺ ἀναφισβήτητα συγκεντρώνει πολλὰ χαρίσματα φυσικὰ γιὰ τὴ σκηνή. Ἀνάστημα ἐψηλό, κορμὶ χυτό, καὶ ἐκφραστικότητα μεγάλη τοῦ προσώπου. Ἐχει κοντὰ σ' αὐτὰ καὶ τὸ προτέρημα νὰ προσέχη στὸ ντύσιμο πολὺ. Αὐτὸ ἔχει νὰ κάμῃ κάμποσο στὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἠθοποιῶ, ἴσως τὸ μισὸ τοῦ ὅλου, καὶ κρῖμα ποὺ στὸ ἑλληνικὸ θέατρο δὲν τὸ ἐννοίωσαν ἀκόμα κ' οἱ ἄλλοι ἠθοποιοί. Τὸ καλοβαλμένο κοστῦμ, τὸ καθαρό, τὸ χτένισμα τὸ καλλιτεχνικὸ, ὁ φιδόγκος ὁ κανονικός, ἡ χρυσὴ καρφίτσα καὶ τὰ ἄλλα κοσμήματα, τὰ ἀνελύχῃ καὶ τὰ πρεπούμενα, ὅλα ὅλα ἀπὸ τὸ καπέλλο ὡς τὸ παπούτσι, ἔχουν μεγάλη σημασία, γιὰτὶ δίνουν ἓνα σύνολο ἀφεγᾶδια-

ἀπὸ μένα ποὺ παντα ποῦ ὅλα σὰς τὰ λέω ἀπαράλλαχτα ὅπως εἶναι.»

Ἐνα στρεῖδι, ἓνα κρομμυδάκι, ἓνας βήχας ἢ ἓνα βήξιμο, δυὸ λόγια μίᾶς νοσοκομίας, νὰ ποῦ καταντᾷ νὰ συμπαζῶν τὸ λογισμὸν του, νὰ ποῦ συγκεντρώνει τὴν ζωὴν τοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἴδιος ποὺ ὁ νοῦς του τρέχει φτερό σ' ὅλη γύρω γύρω τὴ δημιουργίαν καὶ σοῦ τὴ φέρνει πίσω, νὰ τὴ χαρῆς, νὰ νὰ βαστοῦσε πονηστὸ μικρὸ τοῦ στόμα, ἓνα κλαράκι. Στενώνει ὁ κύκλος μὲ τὴν ἀββώστια ὁ ἄββωστος στὴν οἰκουμένη δὲ βλέπει παρὰ μιὰ σούπα, κ' ἡ σούπα, γιὰ τὸ γιατρὸ ἢ γιὰ τὸ φίλο, γίνεται ὁ μόνος καθρέφτης ὅπου μπορεῖ ἀκῶμα τὸ μάτι του νὰ δῇ μιὰν ἀντιφωγγίαν, ἓνα φῶς ἀπὸ τὴν οἰκουμένην τὴ ζωτοπυρκαγιά. Μιὰ φούσκα, καὶ μέσα της σπαράζει ἀλλάκαιρο τῆς πλάσης τὸ μυστικὸ, ἀλλάκαιρο λαχταρᾷ ἢ μοῖρα τοῦ πλασμένου.

Πέρα γιὰ πέρα ἔβλεπε τώρα νὰ φέβγουνε ὁ Ἀντρέας καὶ τὸ Σοφοκλὴ του καὶ τὸ Φιλοκτήτη καὶ τὴ λάμψη τοῦ κόσμου τοῦ ἀρχαίου, τοῦ λατρετοῦ. Τὰ γράμματα διάβαζε, τὰ γράμματα τῆς Κατινούλας. Ἡ παραμικρὴ λεπτομέρεια, ὡς καὶ κείνες ποὺ πρῶτα πρῶτα, σὰ δὲν ἐνοιοῦθι: τί κακορίζικο πρᾶμα καὶ τί ἄγιο εἶναι τὰ θρώπινο τὸ κουφάρι, θὰ τοῦ χτυποῦ-

μέρες κιόλας, ἀπὸ τὶς δεκατρεῖς στὶς δεκαπέντε τὸ βράδι, ταχτικὰ, σὰ γυναῖκα γερὴ, μὲ ἀχαλνὲς ὁμῶς θερμοκρασίες, 37°7—37°9, 36°6—38°7, 37°6—38°7. Δὲν τὴ συχίζανε. «Ἀπὸ τὸ μεσημέρι, τοῦ ἔλεγε, τὸ κεφάλι μου ξαλαφρωμένο.» Κι ὁ βήχας σὰ νὰ λιγότεβε· δηλαδὴ ἀφοῦ σκεδὸν ὅλο τὸ σάββατο ἔβηξε, ὅπως συνήθιζε καὶ ἀπὸ πρῶτα σὲ τέτοια περίτταση, τὴν κερικὴν τοῦ μνηοῦσε πὺς δὲν ἔβηξε διόλου, κ' ἡ ὄρεξι λαμπρή. «Ὁ κ. Σεβιλὰς μοῦ ἔδωκε μιὰ συμβουλὴ περίφημη, νὰ κάνω μιὰ σαλτσίτσα μὲ λίγο ξύδι καὶ λάδι καὶ μὲ λιαλολιανοκομμένα κρομμυδάκια κ' ἔτσι νὰ τρώγω τὰ στρεῖδια, ἐγὼ ποὺ πρῶτὰ δὲν τάγαποῦσα. Θεόγλυκα μοῦ φανήκανε. Σήμερα τὰ δοκίμασα, πρὶν ἀπὸ τὴ σούπα, μ' ἓνα τόσο τόσο κομματί ψωμί· ἔπειτα ρούφηξα τὴ σούπα μου, ἔφαγα μιὰ καλὴ ἀρνήσια κοτολέττα, δυὸ γεμάτες χουλιariές ρύζι παχὶ παχὶ, κομπόστα, ἔπια τὴ ζεστή μου τὴν τιζάνα, γιὰτὶ τσάϊ δὲν πίνω, καὶ τὸ ποτηράκι ροσόλι ποὺ μοῦ διώρισε ὁ κ. Κούρης. Ἀπὸ κεῖ νὰ κρίνετε, ἀφέντη, πὺς πηγαίνω πολὺ καλῆτερα. Ἡ Βιχτώρια μοῦ λέει νὰ σὰς γράψω πὺς ἰδῶ καὶ τρεῖς ἢ τέσσερις μέρες βρίσκει στὴν ὑγείαν μου ἀληθινὴν καλητέρεψιν. Σὰς τὸ λέω, ἀφοῦ τὸ θέλει μὲ κάθε τρόπο. Μὰ τὸ ξέρετε πολὺ καλά καὶ

στο, κι ο τεχνίτης τὴν ἔρα πού παραστίνει δὲν ἀρκεῖ μόνο νὰ πιτύχη χαρακτήρα, μὰ πρέπει νὰ παρουσιάσῃ σύνολο καλλιτεχνικό.

Ἡ κ. Κυβέλη Ἀδριανού ἀπὸ τότε πού ἀνέβηκε στὴ σκηνὴ ἴσαμε τώρα, μόνο τὴν ἔνταση τοῦ ταλέντου της μὲς ἔδωσε, τὴν ἔκτασή του ὅμως ὄχι. Δὲ θέλουμε νὰ πιστέψουμε πὼς τοῦτο εἶναι ἀδυναμία. Καλύτερα νὰ τὸ ἀποδώσουμε στὸ εἶδος τοῦ θεάτρου, πού παίζει ἴσαμε σήμερα. Θέατρο πού ἐργάστηκε πάντα μὲ τὰ δυνατά του, γιὰ τὴν καλὴ ἰσοδεία, καὶ πού θαμαστά, τὸ κατώρθωσε. Ἴσως ὁ φρενὸς κύκλος τῶν ρόλων πού διάπλωσε ἡ κ. Κυβέλη Ἀδριανού, σὲ κωμωδία καὶ σὲ φάρσα, νὰ ἱκανοποιεῖ τὰ τόσα της χαρίσματα, υποθέτουμε ὅμως πὼς δὲν ἱκανοποιεῖ καὶ τὴ φιλοδοξία της. Καὶ παραδείγμα ἡ προσπάθεια τῆς «Κοκκινότριχας» καὶ τὸ προανάγγελμα τῆς «Νόρας», πού φοβόμαστε μὴ πὼς μείνῃ μόνο προανάγγελμα. Κι ἂν παραδεχτοῦμε ἀκόμα πὼς σὲ ἓνα εἶδος ρόλων κωμωδίας ἡ κ. Κυβέλη Ἀδριανού, εἶναι πολλὲς φορές ἀμίμητη, ἴσως καὶ ὑπέροχη («Κοριτσάκι»), αὐτὸ δὲν εἶναι ἀρκετὸ καὶ γιὰ τὴν ἴδια, καὶ γιὰ μᾶς καὶ γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ θέατρο, πού ἔχει καὶ πού πρέπει νὰ ἔχῃ ἀπάνου της πολλὲς ἐλπίδες.

Ἄλλη τεχνίτρα πού ἀντίθετα πρὸς τὴν κ. Κυβέλη Ἀδριανού, μὲς ἔδωσε ὡς τώρα ὅλη τὴν ἔκτασή τοῦ ταλέντου της καὶ πουθενὰ τὴν ἔνταση εἶναι ἡ Μαρίκα Κοτοπούλη. Ἡ ἐξέλιξή της σταθμικὴ γλήγορη μὰ φυσικὴ, κ' ἡ καλλιέργειά της φροντισμένη, στὸν καιρὸ πού τὸ Βασιλικὸ θέατρο κλειοῦσε μέσα του στοιχεῖα ἱκανὰ γιὰ τέτοιο φρόντισμα. Τὸ ταλέντο της δυνατό, ἡ λαχτάρα της γιὰ δουλειὰ ἀξιώπαινη, ὁ δρόμος της πλατὺς. Ἐκτὸς Γκαίτε καὶ Ἰψεν, στίς ἐλαφρὲς φάρσες τῆς γαλλικῆς βιομηχανίας, κ' ἀπὸ κεῖ στὰ ἀνάβια δραματάκια τοῦ κ. Μπερστάιν. Στὰ περισσότερα καλὴ, ἔλλοτε μέτρια, καὶ κάποτε ἀκόμα καὶ κακὴ. Ἡ μεγάλη στράτα της φάνηκε γιὰ μιὰ στιγμή πὼς εἶναι ἡ τραγωδία, καὶ καθολικὰ τὸ δράμα. Μὰ καὶ κεῖ δὲν εἶδαμε νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἔντασή πού ζητούσαμε. Ἴσως θὰ τὸ κατώρθωνε ἂν ἔμενε, στὸν κάμποσο πλατὺ αὐτόνε ἤριζοντα. Ζήληψε ὅμως φαίνεται εὐκολὲς δάφνες, καὶ πέφτοντας στὴ ρουτίνα σταμάτησε τὴν ἐνέργειά τοῦ πολυτίμου ταλέντου της. Πρὶν τῆς κόψῃ ὁλότελα αὐτὴ τὴν ἐνέργειά, ἄς φροντίσῃ νὰ βρῇ τὰ πατήματά της, ἂν καὶ τὸ Βασιλικὸ πού θὰ ἐργαστῇ τὸ χειμῶνα δὲν πιστεύουμε νὰ τῆς καμῇ αὐτὸ τὸ καλὸ ἔ-

τσι πού διευθύνεται σήμερα πισωδρομικὰ καὶ νεκρικὰ ἀπὸ τὸν παλαιότατο κ. Βλάχο. Ἡ δεσποινίδα Μαρίκα Κοτοπούλη πρέπει νὰ πιστέψῃ πὼς τὸ Ἑλληνικὸ θέατρο ἔχει τὴν ἀνάγκη της, μὰ πὼς αὐτὸ ἴσα ἴσα ἀπαιτεῖ πνίξιμο κάθε ἐγωῖσμου παράταιρου, καὶ γνώρισμα βαθύτερο τοῦ ἑαυτοῦ της, κ' ἀκόμα ἐχτίμηση τοῦ ἀληθινοῦ ταλέντου της ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἴδια.

Στὸ θέατρο τοῦ Συντάγματος πού ἐργάστηκε τὸ φετεινὸ καλοκαίρι ἡ δ. Κοτοπούλη, ἐπαιξε κ' ἓνας ἀπ' τοὺς καλοὺς ἠθοποιούς τοῦ παρελθόντος, ὁ κ. Βονασέρας. Δυστυχῶς ὅπως σὲ πολλὰ πράγματα, ἔτσι καὶ στὴν ἀντίληψη τῆς τέχνης, ἡ συντηρητικότητά τοῦ κοινού, καλλιεργούμενη ταχτικὰ ἀπὸ τὴ δημοσιογραφία μᾶς, ἔκαμε θάματα. Ρεκλαμαρίστηκε ἀρκετὰ ὁ κ. Βονασέρας, καὶ θαμάστηκε καὶ χερροκρατήθηκε. Τὸ παίξιμό του βέβαια δείχνει κάποιο ταλέντο, μὰ τὸ ταλέντο αὐτὸ ἔχει μορφωθῇ καὶ ζυμωθῇ μὲ τοὺς κανόνες τῆς παλαιᾶς θεατρικῆς σχολῆς. Ἴσως τὸν καιρὸ πού πρωτοφάνηκε στὴ σκηνὴ ὁ κ. Βονασέρας, νὰ ἔφερε κάτι νεωτεριστικὸ, μὰ αὐτὸ ἔτανε τόσο λίγο, κ' ἄλλοι μὲς ἔδειξαν πῶς ὕστερα τόσο πολὺ, ὥστε χωρὶς φόβο ὑποτίμησης τῆς προσωπικότητάς του, μποροῦμε νὰ πούμε πὼς ὁ κ. Βονασέρας ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐποχὴ πού ἀντιπροσωπεύουν τὰ ἀγαπημένα του λίγα δραματικὰ ἔργα, πού στὸ παίξιμό τους στέκεται βέβαια κ' ὁ ἴδιος σὲ πολὺ καλὴ γραμμὴ.

Στὴ «Νέα Σκηνὴ» πάλι, ντυμένος τὴ δημοσιογραφικὴ δόξα, ἔδρασε τοῦτο τὸ καλοκαίρι ὁ κ. Σαγιώρ. Ἡ τέχνη του, βέβαια, εἶναι μοναδικὴ στὴ φάρσα, μὰ μᾶς φαίνεται πὼς τῆς λείπει τὸ κάτι ἐκείνο τὸ βαθύτερο καὶ τὸ λεπτότερο, πού δημιουργεῖ τὸν κωμικὸ τύπο τῆς ζωῆς, καὶ πού μακραίνει τὸν προσεχτικὸ θεατὴ νὰ υποθέσῃ πὼς ἔχει ἀπέναντί του τὸ γελοιοποιὸ τῶν μικροθεάτρων, μὲ τὴν ἴσην πάντα μονοκόμματη κωμικότητά του. Ὑπάρχουν ἄλλοι στὸ ἑλληνικὸ θέατρο πολὺ καλλίτεροι ἀπὸ τὸν κ. Σαλιώρ, πού ἔπρεπε νὰ ἔχουν ἐχτιμηθῇ ἂν ὄχι περισσότερο, τοῦλάχιστο ἴσα μ' αὐτόν, ἀπὸ τὸ κοινὸ μᾶς.

Ὑστερα ἀπὸ τοὺς παραπάνου, τοὺς πρωταγωνιστάδες νὰ πούμε, νομίζουμε περιττὸ νὰ ξετάσουμε χωριστὰ τοὺς ἄλλους ἠθοποιούς. Γιατὶ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς χωρὶς νὰ ἔχουν τὰ προτερήματά τους, εἶναι τριγυρισμένοι ὅμως μὲ πολλὰ ἀπὸ τὰ ἐλαττώματά τους. Σὲ ὅλους αὐτοὺς θὰ συστήσουμε, νὰ μὴν τοὺς παρασέρνει ὁ ἐγωῖσμός νὰ νομίζουν ἀληθινὰ ὅτι καθε μέρα σεβρίζει ὁ τύπος γιὰ τὴν ἀξία τους στὸ δη-

μόσιο Ἐκεῖ φωλιάζει ὁ μεγάλος κίντυνος. Ἐνῶ μπορεῖ, ἡ συναίσθηση τῆς ἀξίας σὲ κάθε ἠθοποιό, νὰ φέρῃ μπροστὰ τὸ θεάτρό μᾶς — γιὰτὶ καὶ σὲ ποιά ξίνα θέατρα δὲν ὑπάρχουν ἠθοποιοὶ ἀξιόλογοι γιὰ τοὺς δευτέρους ρόλους; — ἔρχεται ὁ τάδε μεγαλοσυντάχτης, κ' ὁ δεῖνα μικροεπορτίτης, πού κουτσοπίνει μὲ τὸν ἠθοποιό, ἢ πού κάνει κόρτε μὲ τὴν ἠθοποιόνα, νὰ τοὺς κηρύξει μεγάλους. Αὐτὸ βέβαια βλάπτει πολὺ, δὲ συμφέρει καὶ πρέπει νὰ πολεμηθῇ ἀπὸ κείνους πού ἀγαποῦνε μὲ τὰ σωστά τους τὸ θέατρο. Γιατὶ πρέπει νὰ μαθευτῇ μιὰ γιὰ πάντα πὼς δὲν εἶναι κανένας τους γιὰ νὰ κρατήσῃ πρῶτο ρόλο, ἐξὸν ἀπὸ δύο γυναῖκες κ' ἀπὸ πολὺ λιγοστοὺς ἄντρες. Γιὰ τοὺς ἄλλους; Βάλτε φωτιά στὰ τόπια.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ

Φίλε μου Ταγκόπουλε,

Διαβάζοντας στὸ προτελευταῖο φύλλο τοῦ «Νουμά» κάτι πού γράφεις γιὰ τὸν κ. Λωρεντζάτο Γυμνασιάρχην Ἀργοστολίου καὶ γιὰ τὸν Ἐπιθεωρητὴ τῶν σχολειῶν τῆς Κεφαλλονίας κ. Σταματέλλο, ἀμείσως θυμήθηκα πὼς ὁ κ. Ψυχάρης καὶ ἡ Δημοτικὴ διαδόθηκε στὸ φημισμένο καὶ ἱκανομένο Νησί τῆς Κεφαλλονίας.

Τὸ ἔτος 1904 ἓνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους δασκάλους τοῦ ἔθνους μᾶς, ὁ φίλος μου κ. Κυριακάτος, μοῦχε στείλῃ ἓνα βιβλίο τοῦ πού μ' αὐτὸ πολὺ σοφὰ καὶ ἐπιδέξια χτυποῦσε τὴν ἐπιτροπὴ τῶν κριτῶν, πού εἶχε ἀπορρίψῃ μιὰ Γραμματικὴ του.

Ἡ ἀντεπίκρισή του εἶταν τόσο ὁμορφή καὶ σοβαρή, πού σὰν τὴ διαβάσῃ τὴν ἔστειλα εὐθὺς τοῦ κ. Ψυχάρη στὸ Παρίσι. Σὲ λίγο καιρὸ ὁ κ. Ψυχάρης γνωρίστηκε καλὰ μὲ τὸν κ. Κυριακάτο καὶ ἀπὸ γραμμάτα τοῦ φίλου μου κατὰλαβα πὼς ἀποχτήσαμε ἓναν καλὸ σύντροφο στὸν ἀγὼνα μᾶς καὶ στὴν ἰδέα.

Ἀπὸ τότες ἄρχισε ἡ ἐργασία στὴν Κεφαλλονιά. Μέσο τοῦ Κυριακάτου, εἶγαν γνωστὰ στοὺς δασκάλους τῆς Κεφαλλονίας τὰ Ἐκπαιδευτικὰ ἔθρα μου, πού εἶχα τυπώσῃ στὸ «Νουμά». Καὶ σὰν ἐτύπωσα τὰ τελευταῖα δηγήματά μου ἐξώδεψα καὶ πέρα σα-

ἄνε δασκνμα στάφτι, καί, τίς πῶς πρόστυχες καὶ τίς πῶς σκουῖρες, τίς θωροῦσε ἀπαραίτητες, σημαντικές, γιὰτὶ πρόστυχα ἢ ζωὴ δὲν ἔχει, γιὰτὶ καὶ τὰ πρόστυχα καὶ τὰ σκουῖρα καὶ τάχαμνὰ συντελοῦνε στὴν ἀνάσα, γιὰτὶ στὸν πολύπλοκο τοῦ κορμιοῦ μᾶς τὸ μηχανισμό κάθε σταλιά αἵμα, κάθε σάρκα καὶ σαρκοῦλα ὑπαρξὴ θὰ πῇ, θὰ πῇ ἀκατάπαφτη γέννα. Σωστά λοιπὸν ὁ Ἀντρέας πρὸσεχε στὰ γράμματα καὶ τὰ μελετοῦσε. Δὲν ἤξερε ὅμως ὁ δύστυχος πὼς τὸ αἷμα τὸ δικό του καὶ τὴ σάρκα του καὶ τὴν ὑπαρξή του, μιὰ μέρα ἢ ἀπελπισία, ἢ ἐλπίδα τὴν ἄλλη μέρα καὶ καθεμερνὰ ἢ ξαγριεμένη φροντίδα, ἢ παντοτινὴ ἀνησυχία, τὸ σεκλέτι, τοῦ τὰ καταστρέφανε καὶ τὸν σακατεύανε. Ἀχ! ἂν ἤξερε! Θὰ μπορούσε κι ἀπὸ τότες, θὰ μπορούσε κι ἀπ' ἀρχήτερα νὰ σταματήσῃ τὸ κακό. Μὰ περίεργο πού μῆτε οἱ γιατροὶ μῆτε ἀφτίς δὲν καταλαβαίνανε τὸν κίντυνο τῆς ραδιογραφίας, γιὰ νὰ πάψουνε τὸ θεράπεμα. Καὶ παράξενο διόλου νὰ μὴν καταλαβαίνανε οἱ γιατροὶ, πού συστηματικὰ ξακολουθοῦσαν τὰ ἴδια. Πῶς ὅμως δὲν καταλαβαίνει ὁ Ἀντρέας, πού τὰ γράμματά της τὸ φωνάζανε; Δυὸ φορές ἀκόμη ραδιογραφήθηκε ὕστερος ἀπὸ ἐκείνη τὴν παρασκευὴ, καὶ τίς δυὸ τοῦ τὰ δηγότανε μὲ τρόπο πού εἶτανε νὰ φρί-

ξης. Ἀγαπητέ μου ἀφέντη, τοῦ ἔγραφε τὴν τετάρτη, δέκα ἑφτά, περίφημα τὰ μαντάτα δὲν εἶναι σήμερα, ἐξόνε γιὰ τὴ φύσκα πού προδίδει. Μὰ ἐχτίς ὡς τίς ἐννιά τὸ βράδι, ἔξη κενωσιές λογαριάζουμε. Ἀφέντη, σὰς θερμοπαρακαλῶ, μὴν τρομαζετε, ἀφοῦ τώρα πιά ξέρετε τί τρέχει καὶ πὼς θάρθῃ ὁ κ. Κούρης νὰ μᾶς τὰ βάλῃ σὲ τάξη, χαρακωμένα ὅλα μὲ τὴ βίγα. Ἐννοεῖται πὼς σὲ τέτοια κατάσταση δὲν πάει οὔτε ἡ ὄρεξη. Ἐχτίς τὸ βράδι, μοῦ φέρινε σούπα ψωμὶ καὶ λίγο βραστό σὰν πὼς δίνουνε κάποτες στὰ παιδιὰ, λαφρὶ λαφρὶ μὲ ζάχαρη καὶ μὲ γάλα. Τὸ πιστέβετε; Μισὴ ὥρα κατόπι μὲ πείραζε καὶ δὲν μπορούσα. Προτοῦ κοιμηθῶ, στίς ἐννιά, πῆρα καὶ δέκα κόμπους λαοῦδαν. Ἀποκοιμήθηκα τὰ μεσάνυχτα, καὶ λαγοκοιμήθηκα ὡς τίς ἑφτά ἢ θερμοκρασία μου σήμερα 38°2' πρώτη φορὰ πού ἔχω τὸ πρῶτὸ τέτοια ἐλλεινὴ θερμοκρασία. Φαντάζεστε λοιπὸν τὴν κούρασή μου. Λογάριαζα νὰ μὴν πάω διόλου στὸ κ. Χουίταρη. Μὰ τὸ μεσημέρι ἐννοιωθὰ πῶς ἀναπαμνήνη. Σηκώθηκα στὴ μιὰμιση κι ἀγάγια γάγια πῆγαμε ὡς ἐκεῖ. Τὴ φύσκα τὴ βρῆκε πολὺ πολὺ καλὰ. Μοῦ ἔβαλε πάλι τὸ γυαλινὸ μασοῦρι, ὄχι μέσα, παρὰ στοῦ ξώχειλου τὴν μπασιά. Μοῦ εἶπε πὼς εἶναι τόσο δυνατό, πού τὸ ἴδιο κάνει,

μέσα ἢ ὀξω. Δὲν μπορεῖ, λέει, νὰ ξεπεράσῃ μιὰ κάποια δόση. Θὰ πάω τὴν παρασκευὴ, στὴ μιὰμιση, θὰ μοῦ ραδιογραφήσῃ τὸ ὑπόγαστρο. ἔπειτα θὰ ξακολουθήσουμε ἀκόμη μιὰ βδομάδα καὶ θαρρῶ πὼς θὰ σταθεῖμε ὁχτὼ ἢ δεκαπέντε μέρες.»

Φαίνεται πὼς τὸ ραδιο μὲ τὸ φῶς τοῦ θάποτουφλῶν καὶ πὼς ραδιογράφους, γιὰτὶ ὅσο δυνατό κι ἂν τὸλεγε ἀπατός του, ὅτι ἂν τοῦ ἔλεγε ἢ ἄρρωστη γιὰ τὴν κατάστασή της, ὁ κ. Χουίταρης, υποθέτουμε, δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ τελειώσῃ προτοῦ τελειώσῃ ἢ ἄρρωστη. Δὲν τὸ κουνούσε. Δὲ μοιάζει νὰ τὸ κουνούσε περισσότερο οὔτε ὁ κ. Σεβίλας. Σὰ νὰ μὴν ἔκουνε τί τοῦ μολογούσε ἢ Κατινούλα. «Πολλὲς φορές, ἔγραφε τοῦ Ἀντρέα τὴν πέμτη, δεκοχτῶ, εἶπα τοῦ κ. Σεβίλα πὼς ἡ κινούρια ἢ φουρτούνα πού μᾶς πλάκωσε μὲ τὰ χίλια τὰ ὀροχπια της, τὰ ραδια μᾶς τὴ φέρανε, ἀφοῦ πρὶν ἀπὸ τὰ ραδια τίποτος ἀπ' ἀφτίς δὲν εἶχαμε. Σὰν πάψουμε, ὅλα θὰ πάψουνε συνάμα, νὰ τῶσουμε γὰ σίγουρο. Κι ὡς; λέτε, εἶναι καινούρια κιόλας τέτοια θηράπεματα, δὲ δοκιμαστήκανε ἀκόμη ἀρκετὰ, ὅτι κι ἂν πούνε, δὲν ἔχουμε ἀρκετὴ πείρα. Ἐμένε μοῦ φαίνεται σὰ νὰ εἶμαι βέβαιη γι' ἀφτίς πού σὰς; λέω. Ἰδέα μου πὼς φταῖνε τὰ ραδια.»